

Ann Linde

Ann Linde

Inga besvärande frågor om Marockos ockupation av Västsahara ställs.

Folkrätten måste följas i Västsahara

Av ANN LINDE

Sverige är ett litet, exportberoende land. Vi tror på fri handel och motarbetar aktivt protektionism. Det finns ett brett stöd för att handelsbojkotter inte är effektivt som politiskt påtryckningsmedel och att det dessutom ofta drabbar utsatta grupper i ett land mer än den politiska ledningen.

Det stora och alltid påpekade undantaget är bojkotten mot Sydafrika, som tack vare sin unika uppslutning och timing hade en viss del i att rasistregimen föll.

Men innebär denna närmast religiösa tro på frihandel att det aldrig är rätt att använda handel och internationella avtal som politiska påtryckningsmedel? Jag tycker nog inte det.

Låt mej ta ett ytterst aktuellt exempel.

I dagarna är Sveriges moderata handelsminister Ewa Björling i Marocko med en företagsdelegation. Samtidigt som ryktena om en nedläggning av svenska ambassaden i Algeriet blir allt starkare, där svenska diplomater genom åren har kunnat följa och trycka på angående de västahariska flyktinglägren i södra Algeriet, inviger Björling Exportrådets nya kontor för att främja svensk handel.

Inga besvärande frågor om Marockos ockupation av Västsahara kommer att ställas. Inga pinsamheter kommer att uppstå för att ministern tar upp hur västaharierna som bor på av Marocko ockuperad västaharisk mark behandlas, slängs i fängelse, berövas sina mänskliga rättigheter. Bara leenden och försäkringar om de goda förbindelserna, som inte tål att känsliga ämnen tas upp.

Jag är tämligen säker på att det faktum att Sverige under den socialdemokratiska regeringens tid var det enda landet i EU som inte skrev på EU:s fiskeavtal med Marocko, eftersom det innebär stöld av västahariernas fisk, inte kommer att tas upp.

Handel sker idag med resurser som tillhör Västsahara och dess folk, men som ger Marocko inkomster som inte kommer det västahariska folket tillgodo. Vår rättrådige svenske jurist Hans Corell, skrev under sin tid som FN:s rättschef ett utlåtande som sa att det är emot internationell rätt om västahariska naturresurser utnyttjas utan att vinsten kommer västaharierna till del. Och det är just vad som sker.

Tyvär finns flera svenska företag som utnyttjar de ockuperade folkens svaghet, genom att investera i eller ha verksamhet med västahariska naturresurser. Tidningen Västsahara försöker till exempel få Nordea att svara på varför man finansierar ett rederi som fraktar stulen fosfat från Västsahara. Trots att Nordea anlitar ett företag som ger etiska råd, väljer man att inte följa rådet som säger att Nordeas investeringsobjekt agerar mot internationell rätt. Både Folksam och KPA Pension sålde i höstas sitt innehav i det aktuella företaget med hänvisning till att de inte kan påverka det att sluta handla med stulen fosfat.

Svenska fiskebåtar har fiskat i västahariska vatten trots att det är klart emot folkrätten. I riksdagen och på journalisternas frågor svarar ministrarna och UD att man tar upp kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot folkrätten, och att en sådan dialog främjas om man har bra handelsrelationer. Det återstår för handelsministern att bevisa om det sägs en sak utåt och en annan sak på plats.

I dagens globaliserade värld är politik och ekonomi ömsesidigt beroende. När regeringar ger stöd åt krisande företag krävs allt oftare att vissa etiska regler följs. Inga excesser i bonusar och orimliga förmåner om statligt stöd ska erhållas.

Det är inte orimligt att samma sak gäller när regeringar ska främja handelsrelationer. Om svenska ministrar och skattepengar används för att främja handel, är det inte orimligt att kräva att känsliga handelspolitiska frågor tas upp. Folkrätten ska alltid följas, gäller också i handelspolitiken.

Ann Linde är internationell sekreterare för Socialdemokraterna och kolumnist för Utrikesbloggen.se.

1 april 2009